

Бүгү чурттарның пролетарийлери. каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди Соединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

№ 181 (11979)

1982 чылдың август 4, среда

1925 чылда үндөмүштүнгөс

Өртөз 3 көп.

Көдээ ажил-агый ажилдарын шалынчы ёзу-биле комплекстиг, шынарлыг чорудар

АМ-ДАА ШАПКЫНЧЫДАР

«Улуг-Хав» совхоз бо чылын 5830 тонна ситен белектөөр планым. Оон иштинде Арыг-Бажы салбыры—1770 тонна, Хайракан—2440 тонна, Ийи-Тал салбыры—1720 тонна кыдыр ужурут. Бо хүнерге чедир иштинде-биле 695 тонна чыгаар үген ситен белектеттинген. Иштинин малымга элбек чечини курдалаарлар-биле механизаттарынган үш звенону тускайлаан. Ол чынар албан-органнарга чедир чечини белектелгиче мөөнүн.

Өртөөр айдың төптүндө болуулаан чаашинар ситенчилерин ажилдарында иштетип болган. Ийи-Талда ук совхозтун ситенчилери мурнуку каа, аяс хүнерде ситен белектелгиче массалык-биле үшп келген. Ылангыя Ийи-Талда Дакта Дадар-оолга удурткан ситен белектөөр механизаттарынган зверо бо хүнерге чедир шалынчы ажилдыг ден мактадыр турар. Зверо кечигинери сөөлүг белектөөр мурнуку олурутке үген. Оон звенонунда ол бир кижин бар. Олар чалгыс деңиз ажилдар турар. Дуржулгалыг механизаторлар, ситен кезер машинанын башкарычы Кызыл-оол Ховалыг, Херел-оол Чалгыш, бөдүрүчүлөр Сергей Энге-Маадыр, Витя Чыртан, Юрий Көгел-

ган. Мындаг бөдик көдүр-лүшкүнүг үдө, күш-ажыл-дыг кижилерин сорук кия-рин, шаңгал-мактады чогуур үсөндө тышыры черде чен-түг айттыр. Чарым дээр ажил-ишти шапкынчылар бы-радыр. Ону чогуур деңгээлде организастап, чарымни пег-делерип, бугаар түшпө, муратчыларын чогуур өй-гүл. Ылангыш совхозта чы-гарып түшүр тускай комис-сия бо бүтүгө сагыш салыр болза эки.

Хайраканда механизат-таан ийи зверо бар. Олар 1840 тонна мал чен белек-төөр ужурут. Оон иштинде 600 тонна чалгыс чыдыг ситен болгаш саван база киярп турар. Бүгүнге чедир 270 то-на чыгаар үген ситен белек-төөр. Ийи зверо хүнде 26 тонна ситен кыдыр планым. Ситен-ниң үгенин чегей болганга-дан сөөлүг иделдэа бөзүн түгө 60 тонна ситен кыдыр-ган. Бригадир М. Малбыл-оол, чечини П. Төлөш олар ка-был-даа звенонунда техника, кижин күтүп чедирин чугаа-лап турар. Кыз-бир кижини

трактору үрели бөөрге, доран-деңгээлде кылып алырлар. №1 звенонун удурткучу Геннадий Кызыл-оол, оон звенонунда ситен сөөтүкчү Виктор Шембел, бөдүрүчү Кызыл-оол Мажит-Доржу олар ажил-иште шудуругуун кыргатп турар.

Арыг-Бажы салбырынын чурттагычлары Кок-Хаак деп черде ситен белектөөр турар. Олар 120 тонна чыгаар үгө-гөп ситени белектөөр, фер-манын ситен дүжүр терип-де сөөтүп алган. Ында үш звенонун ажилы бир деңгээл. Суван Селин-Доржуун удур-тан звенону 17 тонна ситен белектөөр, аркан ийи звено-ну ажил турар. Дукармаа Халтыг-оол, Саяна Суван олар бо звенонун эки ажилдыг си-гирчилери.

Совхозтун ажил-ишчилери мал чечинин белектелгиче шупту кияр. Ийи-Талда-да иштинде-биле алгыра, ажил-ам-даа шудурап шыдааын тур-тар. А план улуг. Ылангыш бригада буруу, ситениг бу-руу ажилды ам-даа шапкынчы-лары күзөгчү.

С. ЧОДУ.

ДУРЖУЛГА СТАНЦИЯЗЫ: АЖААЛГА ЭГЕЛЭЭН

Бо чылын көк-тарааның үнүжү чаагай. Кижин бажы ажыр өзе берген деп болур чаагай тараа аразында чо-раан комбайнлары көөргө, далай чалгыска чыгааткан юрабильдер-е. Оларын эрт-вен орунга кестиген чаагай тарааның чалдыр кыраайын чыдып каар. Көк-тарааның баштайгы шенелде кезилдизин Көдээ ажил-агыйнч дуржу-га станциязынч механизатор-лары — П. И. Адаев база оң анык дузалакчы Петр Астанин олар бо хүнерде эгелде берген.

Хоочун механизатор Нико-лай Иванович Адаев үген че-дир күсүк чымчыкче ки-

рип тура-даа, көк-тарааның мындыг чаагай дүжүдүн бир дугаар көрүп турар.

Шынар-ла, чаагай үген та-раа механизаторларынч өө-рүшүдү. Баш бурунгар са-пага-биле гектардан-на 15 центнерин алыр болза, 1200 гектардан элбек дүжүт алы-нары чугааган.

Ажаалданың дөртүк хүнү. Бышканан кескен тарааны бастыры-биле механизатор-лар немей кюп эгелдөө. А комбайнлар өске шөлөк быш-кан тараалан орун уаар.

— Ор-хей-дир сен, Петр—ден, экин Адаев мактаан.— Менден чыда калбайн. Ша-кынчаар тут!

Алдымалача сары баштыг, тырмч мага-бөттүг Петр ху-дунурун. Комбайна олурун баштайгы хүндүн-не хоочун тарааның мактадыр айда таалайыг болбас арга чок. Олар хүнүн-не тус-тузунда 5-6 гектардан эзөөн эвес та-рааны кесип турар. Дөрт хо-нук дүжүгүндө олар 200 ажыг гектар шөдүң тараанын кес-кен. Шөдө ажил эртенги ха-ладан кезээки хаяга чедир кыптыккан.

ЧУРУКТАРДА: (солгай та-радан) Петр Астанин беле оң лагымчыкчы П. И. Адаев; тараала комбайнлар.

С. И. ИЛИНИНЧИ ФОТОЛАРЫ.

Бейрутта кижилерин узуткан турарын соксадыр дөш бол-лунар аргаларын ажыглаарын-че кийтирген. Байдалдын шыгыг болгаш дүшкүрүлүг бооп турары эң-не сонгаара-лып болбас кемчелерин алы-ры негеп турар деп, оон ча-гаал-бизинде чугаалап турар.

Ливаннын таваржы тура-ры аймыл, алаагында, оон наймысчаларын чурттагыча-ларын алу-чидим агрессор-ну соксадып шыдаар тургаш-ла, ону кылап кижилерин арын-нурунун аргалаткы-мас чорук болурун Совет ку-руенин баштынчыг чагаа-бизинде демделдөө.

Л. И. БРЕЖНЕВ Каттышкан Штаттарынч президентиниң

АКЫ-ДУНМА ӨГ-БҮЛЕДЕ

ССРЭ-нин УАЧД-де «Чалгыс аял өг-бүлө» деп дегелгече Молдав ССР-нин дегилерери молдав улустун чедикшилер-инин чайынычаа көрүчү бооп илерээр. Август, 2-де мн-да экспонаттар улам көвү-дөө. Оларны Молдав ССР-нин хүнеринге кияри-биле най-мысчалаа келген республика-нын төлөөкчилери экилеткен.

Аалчылары Киев вокза-лыга чүрөктан ханымдан чыдыг байдалга утаан. Бист-тин чуртувустун акы-дунма улустарынч дегилеринин ачымында чедип алган че-дикшилеринге молдав улус чоругаарынын турар деп аяа-болган матынга демделдөө. Социал-экономиктиг дегиле-ринин бедниче бугурулгич ба-зымын дугайың ССРЭ-нин УАЧД-де юбилейи дегелге-рин чүдүлери терчелдөө тур-тар. Молдавия — салтарын болгаш виноградын ораны, чуртка ногаа консервалары-нын, кат-чынис компоттары-нын болгаш чуудуларын эң улуг беринчлиг. Оон чер ажилдыгылар винограды чыл-дамынч иштин эвилде кем-челерин барын дөртүн бир кесип берип турар. Улетпү-рүн көгүлдөөн кайгамчык: амгы үеде республика чалгыс иделдэа дүжүгүндө 1940 чылда берип турганымдан хей про-

дукцияны бугуруч турар. Оларынч станоктары, ком-байнлары, тракторлары, элек-троннуз дегил-терекселери он-он даштын чурттарда билингир. Чини үдөтүр, ту-дуг материалдарын кыдыры дүрген көтүрүп турар.

Молдавияны чер ажилды-ларынч чедикшилерни кооп-ерацияга болгаш интернация-га үндөмүштө көдө ажил-агый бугурушкунуң специ-ализастары болган компет-растаары чокка болдунмаче турган. Дегелгениң элөөн ке-энинде республиканың агро-үдөтүр комплексинин көгү-лдөөн көтүрүп турар. Ында ам 50 каттыжымчы-нар бар. Молдав ССР-нин ажилы чоннары чурттуу Аш-чөм программаның күсө-диринге полү шийтирилг.

Молдавияның артемденери-нин чедикшилерин ийден. Улуу ажил-агыйнга чүс-чүс ажилдыг кылымчыларын, кол кесип бугурулгелерин чыгыларын бугаар, ажылап киярген.

Молдав улустун угаан-болал өвүлдөөн дегелгече тола көр-гүстүгөн. Литературазы, му-зыказы, чуртагалы хей напю-нал совет культураның үлөмг эртинелериниң аразында кир-ген.

(СЭТА-нын көрр.).

Элбек дүжүттү-Төрөөм чуртка

КУРҮНЕ ШЫГЖАМЫРЫНЧЕ

КРАСНОДАР. (СЭТА-нын көрр.). Кубаның шөлдеринде күрүне шыгжамырынче ийи миллион тонна тараа кияр. Элеваторлар болгаш хүлөп алышкын пункттары ажил-агыйлардан бир миллион 200 муң тонна күзүн чалар чаагай кызыл-тасты хүдөө алган. Күрүнеге тараа са-дымчыны ам-даа уламчыла-вышаан.

Кубанынч ховуларында комбайннар дүн-хүн дивейи тарааны кестирип, бастырып турар. Коренов районда «Коммунизмче орук» колхоз-тун комбайнери В. Шармак ажаалданы мурнуку олу-рун эзөөн. Ол 10 муң цент-нер тарааны крайга эң бир дугаарында бастырган.

Күзүн чалар тараанын ажаалданы дөзүп турар ажил-агыйлар бугу-ле сөөр-туге транспортун дүжүттү күрүне шыгжамырынче сөөртүп ажилче мөөнүн. Электронуг саналга машина-ларынч дуаа-биле туртту-тулган график бугаар шаң—элеватор аразында эртүр 50, муң чык машиналар чоруп турар. Тараа сөөртүр көнөй-ерлер хей чык сөөртүр авто-машиналары болгаш авто-поездилерин чүдүрүп турар. Ол чорук күрүнеге тараа дү-жаарынын темпини дүргө-диринге улуг үдүг-хүтү кияр-ген.

БУДУН ЧАРТЫК КАТАП

ДИВНОЕ. (Ставрополь край). (СЭТА-нын көрр. Н. Стыжнин). Ажаалданы үлөмгич эртен-дер деп эгелдөөнүн үндү-рүчүлери Апанасенко райо-нуң тараажадары Ставропо-ль ховуларында тарааны чы-лапымдан артыкка элеватор-дарже сөөртүп эгелдөө.

Күрүне шыгжамырынче 85 муң тонна кызыл-тасты урун-ган. Оон үштүн ийи кесип эң чаагай сөөртүр. Апанасенко элбек, «Иррава», «Комму-низмче орук», «Россия». Ле-нин аттыг колхозтор күрүнеге тараа садарынын планын бү-дүн чартып катал ажыр кү-седир деп хүдөөлгөн алган.

Күрүнеге пландан ажыр та-раа садар ажилды хөвү че-риниң үш району боттандырып эгелдөө.

А. МОНГУШ.

УШ ХОНУК МУРНААН

Кызыл хоорайның үлөтүр бугурулгелеринч коллектив-тери август айның күш-а-жилдыг үлөтүчү үш хонук бурунгар — июль айның сөөлүг иделдөөдө кирген-дер. Бирги чартык чылдын түнели-биле Кызыл хоорай СЭКП обкомунуң, Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлелинч, профбюро-чулалык болгаш ВЛКСМ обкомунуң Шалтыг кызыл туугун чаалап алган.

Ол күш-ажилдыг чедикши-нин темпин июль айда база күдүрүлгөн. Продукция бугу-ренинч кемчелдөө уласта-даа Кызыл хоорайнын иштүстү-рүнч эртен чедир айларынч алаамдан ажыр барк-ла бир миллион хире бурунгар продукцияны бугурун.

Уш хонук мурнаан бугу-рулгелери — Улуг-Хеминч

Н. ВАШКОВ.

ПЛАНДАН АЖЫР

Он бирги беш чылдың ий-ги чымынч бирги чартымыда «Иррава» совхоз 288 тонна сүт-тү күрүнеге саткан, пландыг оонаалдыг 108,8 хуу күсөт-көөн. Салгычлар оң чедикши-нин ССР Эмгекчилер 60 чыл өжүга турсаадып турар.

Хей сүт бугуруениң тала-ны-биле социализм чарыш-тын мурнуку олурун Монгуш Күзөрмаа, Куулар Айланмаа, Малина Монгуш ээлеп турар.

Олар эртен чартык чылда бар ийекке оонаштыр 1431—794 килограмм сүтү саткан-нар.

Салгычтар ам төс айларынч планын хуусаа боталде кү-седир дөш шудуру ажилдыг турарлар. Мал чечиниң белек-чел ажил-ишке канысра-лып тура-даа, олар хүдөөлгө-эки күсөдүн шыдаар дээрине-ге бугурун болур.

А. МОНГУШ.

Л. И. БРЕЖНЕВТИН АКШ-ТЫН ПРЕЗИДЕНТИЗИНГЕ БИЖИНИ

ССРЭ-нин Дээди Соединин Президентунуң Даргазы Л. И. Брежнев Ливанда байдалды шыгымын-биле дүшкүрүлүг апарганынч холбоштыр АКШ-тын президентиниң Р. Рейган-га хуула чагаал-бизик чорут-ка, оң соксадыр дугайында дүжүрүлгөн база катал үрөп. Барыны Бейрутче улуг шап-талдаашкыны кылган Изра-ильдин араатаныг үлгүдеш-кенинче оон кичээлгенин улаандырган. Ол тайбын чур-тагычларын кээргел чок-ла узуткан, хоорайны бу-ла шаап, үрөдөп турар.

Л. И. Брежнев Каттышкан Штаттарынч президентиниң

Бейрутта кижилерин узуткан турарын соксадыр дөш бол-лунар аргаларын ажыглаарын-че кийтирген. Байдалдын шыгыг болгаш дүшкүрүлүг бооп турары эң-не сонгаара-лып болбас кемчелерин алы-ры негеп турар деп, оон ча-гаал-бизинде чугаалап турар.

Ливаннын таваржы тура-ры аймыл, алаагында, оон наймысчаларын чурттагыча-ларын алу-чидим агрессор-ну соксадып шыдаар тургаш-ла, ону кылап кижилерин арын-нурунун аргалаткы-мас чорук болурун Совет ку-руенин баштынчыг чагаа-бизинде демделдөө.

Л. И. БРЕЖНЕВ Каттышкан Штаттарынч президентиниң

АГРЕССИЯНЫ СОКСАДЫРЫНЧЕ ИЗРАИЛЬДИ АЛБАДААР

Израиль шеригаар бугурул-кен Барыны Бейрутче калбап шаап халдаашкыны эгелдөө. Хоорайның эрес-дидим камга-лакчыларыга удуз израиль шеригинч улуг күштүг кезек-терин — танкдарын, само-леттарын, үгөр-бооларын, да-нычты корабилерин октаан. Хоорайнын тайбын чуртта-гычларында өлгөйгөр улам көвү-дөө, чуртталга бажыны-рымч кварталдары үрөмч госпитальдары бөзүп бөзүп бөзүп халдаашкыныга та-важыны турар. Даштын, а-чинч черлеринче үгөр-боо-биле хөмө боолар турар. Израиль араатанынын Бейрутта кы-лып турар үлгүдешкенинч ливан болгаш палестина усту-тарын когу үш узуткаар дөш ораалдашкыны бооп турар.

Ливанның наймысчалын узуткаары — израиль аг-гессорлорунч чаа араатаныг үлгүдешкенинч бооп турар. Бейрутту бугурулгелеринч дөш-лораан соксадыр иштөөн Айыл чок чорук чөвүлели-нин шийтирени израиль тоон көрөбей турар.

Израиль биле Каттышкан

Штаттарынч калы кылган үлгүдешкенинч бо таварыла-да база катал улам тодарай-ла-биле көстүп турар. АКШ Айыл чок чорук чөвүлели-ниң бугурулгелеринч соксадыр дугайында негелдешти дегил-рей, Израильдин чыгырыны бөдүртер ливан наймысча-ды штурмдарынч күткөөн кара чалгыс кечигип болган. Америк администрацияның «тайбын күзөлдөгү чүткү-лөгө даянып алгаш, агрессор, амгы шаап халдаашкыны кылып күштү мөөнөт. Бо бугу фактылар Тель-Авив-биле нады Вашингтон оң үлгү-дешкенинч дөш харымса-галы чүктөр апарынынч дугайы бугурулгелеринч бадит-кан турарлар.

Израиль шериглеринч Кат-тышкан Штаттарынч дуаа-зы-биле Ливанда кылым турар араатаныг үлгүдешкенинч бугу дегелгече удузлааншкы-нын болгаш кичээлгенинч бөдүрүп, Чоонку Чөөн чүккө алаанжыр болгаш

улуг-дөдир туржурунч чаа үндөнини тургузуп, Израиль-биле араб күрүлелеринч бол-гаш улустарынч аразында м-гажыр чорукту улам ханым-дап турар.

Кым кижилеринч ажил-шү-жүш, хилич-кечигилеринч сагыш-сеткилерин ханым-дай медереп бирира, ол ли-ван черде араатаныг агрес-сорунч үлгүдешти турары мас-салыг өдүрүшкүнүң дөш-лораан соксадыр негеп турар. Израиль бөдүрүп үлгүдешти-кенин-биле болун дегелгич иштелдешкенинч чүткү-лөгө болгаш негелдешти кары-ам-биле үрөп, болун ол иш-телдешкенинч оспаксырадып турар.

Совет Эмгекчилеринч удузгү-чүлери агрессияны соксадыр дөш дөшкөтүг алаан-ду-жалдыг чыдырып бооп сонга-ар чыдырып болбас деп санап турарлар. КНО-нуң Айыл чок чорук Чөвүлели Каттыш-кан Напильдар Организаци-онн Уставында көрүдүгенин бугура агрессорга хамаа-рыштыр бугу кемчелерин алы-рын дүргөдөлгө эрежок чугула апарган.

ЛИВАНДА БАЙДАЛГА ХАМААРЫШТЫР

НЬО-ПОРК. Ливанның ча-аааның дилөөн бугурунч дүргөн чүрүм-биле чыдылган Айыл чок чорук Чөвү-лели резолюция хүлөп ал-ган. КНО-нуң хайтааракчы-ларын Бейрут районунга дөш-лораан сайгаре тургузар кы-дыр КНО-нуң чөпчиге секретар-лар төлөөкчилерин. Ли-ванда дөшкөмүшкенинч болган бугу-ле дайын чоруду-галарын дөш-лораан сокса-дыр Айыл чок чорук Чө-вүлели эртен чөвүлелинч хү-лөп алган резолюциянында мыккан. Израильдин чааа-дан база дагын негөө.

маадыр болгаш туруштуг чо-руунуң ачымында бугуру ша-кан. 80 солдаанын болгаш офи-церин база 300 ажал-танкы-ларын, бронетранспортер-ларын окуптап, израиль аг-гессорлар дайылдашкынын соксадырынын эчегелиг, сая талазы-биле тоску дүжү-рүлгөн кыдыр ужурта та-варышкан.

Август бирдегил тулачуш-кунар израиль армиянын Ли-ванче халдаап үзүндөп бээр эң-не калдыг-лошкун болган. Эмгекчилеринч корабилер, танкылары болган артиль-ерини хоорайны 15 шап дү-жүгүндө күзөмүшкенинч бөм-балаан. Израиль самолёттар чуртталга райондарынче улаштыр-улаштыр халда-ган. Хоорай камгалакчы-лары санан көргөн-биле

алырга, израиль дөшкөчүлөр Барыны Бейрутче болгаш оң чок-канынчыны барык 180 муң снарядтарын, ракеталарын, бомбаларын салып үндү-ргөн.

Барыны Бейруттун он-он муң чурттагычларына аг-густун бир көргүнчүг хал-тын болгаш чүтү-биле-даа пелертигмис чөвүлелинч хү-нү болган деп, Лондонуң «Таймс» солугу билдөөн. Хо-орайда өртөр ам-даа кынып-шаан. Эмгекчилер чык до-ган. Израиль снарядтарын, кассетин, шарикинг, фосфор-дуг бомбалардан чүтүс август бирде болон 240 чытам тайбыс чурттагычтар алган. 400 ажал-кыж аар батылган. Бу-дун-бүдүн кварталдарын ба-рык бүрүн узуткан.

НЬО-ПОРК. Айыл чок чо-рук Чөвүлелинч резолюция-ны күсөдери-биле бөдүрүп кылган баштайгы бажыны-рынч дугайында КНО-нуң чөп-чиге секретары Айыл чок чорук Чөвүлелинч иштөөн киярген. Иштөөдөн бия-дын турарын бугура алгыра, КНО-нуң бугурулгелеринч бугура эргелиг кижилеринч Бей-рутче кияргенинч Израильдин аларынч күзөмүшкенинч агрес-сорларынч сестин турары эң дөш чүвө билдөөн берген. Чоонку Чөөн чүккө тайбыс-чыдылган негелдешти соксадыр кияргенинч хайбаар тала-зы-биле КНО-нуң штаттынч начальниги Гага чурттуг ге-

нерал-дейтенат Э. Эрскин Изра-ильдин даштынч херектер министрствозунуң алаан-ду-жалдыг төлөөкчилерин-биле КНО-нуң чөпчиге секретары-нын айткымынч бугура укуршап, олардан чогуур тодотай харыны албаан. Оларынч сестери-биле алгы-га, айткыны Израильдин министрлер кабинетинин ху-ралыга чугаалажыр кылдыр тургускан.

Ылтырга Ливанның чааа болгаш Палестинаны хоста-арынч организацияны КНО-нуң Айыл чок чорук Чөвү-лелинч резолюцияны күсө-диринч негелдешти халды-рарында боттарынын бөзө-ленинч дугайы КНО-га дөш-лораан диндатылган.

(СЭТА).

